

BOLALARNI FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA KO'MAKLASHADIGAN MOBIL O'YIN DASTURLARINING AHAMIYATI

X. E. Raxmanov

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

Samarqand filiali dotsenti

hoshimrahmonov@gmail.com

S. N. Djumayev

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

Samarqand filiali katta o'qituvchisi

sindordjumayev@gmail.com

Z. N. Toshtillayev

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

Samarqand filiali talabasi

zuhridintoshtillayev0@gmail.com

Annotatsiya: Bu maqolada ta'lim jarayoni uchun mo'ljallangan mobil ilovalarning bolalarni mantiqiy fikrlashini rivojlantirishdagi roli va ahamiyati, ushbu turdagi mobil o'yin dasturlari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Mobil o'yin, ijtimoiy tarmoq, boshqotirma, mobil qurilma, mantiqiy fikrlash, media, interaktiv ta'lim.

Mobil ilovalar bugungi kunda hayotning turli sohalarida, kundalik vazifalardan tortib professional faoliyatgacha muhim rol o'ynaydi. Mana, ularning ahamiyatini ta'kidlaydigan bir nechta jihatlar:

Aloqa va aloqa:

Ijtimoiy media: Facebook, Instagram, WhatsApp, Telegram va boshqalar kabi mashhur aloqa ilovalari sizni dunyoning istalgan nuqtasida do'stlaringiz, oilangiz va hamkasblaringiz bilan bog'lab turadi.

Ish va biznes:

Korxonalar ilovalari: Korxonalar uchun hujjatlarni almashish (masalan, Google Drive, Dropbox), loyihalarni boshqarish (masalan, Trello, Asana), virtual uchrashuvlar va konferentsiyalar (masalan, Zoom, Microsoft Teams) uchun ilovalar mavjud.

Ta'lim:

Ta'lim ilovalari: til, matematika, tabiatshunoslik, san'at va boshqa fanlarni o'rganish uchun ilovalar ta'lim va malaka oshirishda yordam beradi.

Salomatlik va fitnes:

Sog'liqni saqlash ilovalari: Jismoniy faollik, uyqu, ovqatlanish va boshqalarni kuzatish uchun ilovalar odamlarga sog'lig'i va jismoniy tayyorgarligini kuzatishda yordam beradi.

Moliya:

Bank ilovalari: foydalanuvchilar mobil banking ilovalari yordamida o'z mablag'larini boshqarishlari, tranzaksiyalarni amalga oshirishlari va byudjetlarni kuzatishlari mumkin.

O'yin-kulgi va madaniyat:

Musiqa va video: Musiqa tinglash (Spotify, Apple Music) va videolarni tomosha qilish uchun ilovalar (YouTube, Netflix) turli janrlardagi katta hajmdagi kontentga kirish imkonini beradi.

Sayohat va navigatsiya:

Xaritalar va navigatsiya: Google Xaritalar kabi ilovalar sayohatchilarga yo'nalishlarni topish, jadvallarni kuzatish va qiziqarli joylarni qidirishda yordam beradi.

Savdo va savdo:

Elektron tijorat: Onlayn xaridlar uchun mobil ilovalar (Amazon, eBay) foydalanuvchilarga qulay xarid qilish imkonini beradi.

Innovatsiya va texnologiya:

O'yinlar va o'yin-kulgilar: Mobil o'yinlar milliardlab odamlarga o'yin-kulgi va o'yin-kulgi imkoniyatlarini taqdim etadi.

Yangiliklar va ma'lumotlar:

Media va yangiliklar ilovalari: Foydalanuvchilar yangiliklar tashkilotlarining mobil ilovalari orqali so'nggi yangiliklar va voqealarni kuzatishi mumkin.

Mobil ilovalar kundalik hayotning ajralmas qismiga aylandi, vazifalarni soddalashtirdi, ma'lumotlarga kirishni ta'minlaydi va o'zaro aloqa va ko'ngil ochish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Mobil ilovalar bolalar hayotida muhim rol o'ynaydi va ularning rivojlanishi, ta'limi va o'yin-kulgilariga ta'sir qiladi. Quyida mobil ilovalarning bolalarga ta'sir qilish usullari keltirilgan:

Ta'lim va rivojlanish:

Ta'lim: Ko'pgina ilovalar matematika, o'qish, tabiiy fanlar va boshqa fanlardan interfaol darslarni taqdim etuvchi bolalarga ta'lim berish uchun mo'ljallangan.

Ko'nikmalarni rivojlantirish: Ilovalar o'yinlar va boshqotirmalar orqali bolalarning ijodiy, mantiqiy va motorli ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

O'yin-kulgi va dam olish:

Interaktiv o'yinlar: Mobil o'yinlar bolalar uchun turli xil o'yin-kulgilarni taqdim etib, ularning tasavvurini, ijodkorligini va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Multfilmlar va animatsiyalar: Ilovalar, shuningdek, bolalar uchun mashhur o'yin-kulgi varianti bo'lgan animatsion filmlar va multfilmlarga kirishni ta'minlaydi.

Ijtimoiy aloqalar:

Bolalar uchun ijtimoiy tarmoq: Ba'zi ilovalar bolalar o'rtasidagi xavfsiz ijtimoiy muloqotga qaratilgan bo'lib, ularga do'stlari bilan bog'lanish va yutuqlarini baham ko'rish imkonini beradi.

Ota-ona nazorati:

Vaqt chegarasi: Ilovalardagi ota-ona nazorati funksiyalari ota-onalarga foydalanish vaqtini belgilash va muayyan kontentga kirishni nazorat qilish imkonini beradi.

Ta'limni kuzatish: Ba'zi ilovalar ota-onalarga farzandlarining ta'lim maqsadlarida ilovalardan qanday foydalanishi haqida hisobot beradi.

O'quv manbalari:

Elektron kitoblar: Elektron kitoblar va interfaol materiallardan foydalanish bolalarning o'qishga qiziqishini uyg'otishi va lug'at boyligini boyitishi mumkin.

Ta'lim o'yinlari: Ilovalar o'quv jarayonini qiziqarli va qiziqarli qiladigan qiziqarli ta'lim o'yinlarini taqdim etishi mumkin.

Texnologik dunyoga tayyorgarlik:

Texnologiyalar savodxonligi: Mobil ilovalardan foydalanish bolalarning zamonaviy dunyoda muhim bo'lgan texnologiya ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Shu bilan birga, ota-onalar va vasiylar bolalar uchun ilovalarni tanlash, ulardan foydalanishni nazorat qilish, bolalarning sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash maqsadida onlayn va oflayn faoliyat o'rtasidagi mutanosiblikni ta'minlashda faol ishtirok etishlari zarurligini alohida ta'kidlash zarur.

Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan mobil o'yinlar barcha yoshdagi foydalanuvchilarning kognitiv ko'nikma va malakalarini oshirishda muhim o'rin tutadi. Bu kabi o'yinlarning muhimligining bir necha sabablari:

1. Miyani rag'batlantirish va mantiqni rivojlantirish: Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan o'yinlar ko'pincha tahlil, rejalashtirish va muammolarni hal qilishni talab qiladigan qiyinchilik va boshqotirmalarni taklif qiladi. Ushbu harakatlar miyani rag'batlantirish va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

2. Jumboq va muammolarni hal qilish: Mobil o'yinlar ko'pincha o'yinchidan ularni hal qilish uchun turli mantiqiy strategiyalardan foydalanishni talab qiladigan jumboq va qiyinchiliklarni o'z ichiga oladi. Bu mavhum fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatini yaxshilashga yordam beradi.

3. Diqqat va konsentratsiya mashg'ulotlari: Ko'pgina o'yinlar o'yinchini muayyan tafsilotlarga e'tibor qaratishga yoki cheklangan vaqt ichida muammoni hal qilishga undaydi. Bu diqqatni, konsentratsiyani o'rgatish va kognitiv qobiliyatlarni yaxshilashga yordam beradi.

4. Ijodiy fikrlashni rag'batlantirish: Ba'zi o'yinlar ijodiy fikrlashni va muammolarga innovatsion yechim topish qobiliyatini rivojlantiradi.

5. Dasturlash va mantiqiy tahlil bo'yicha trening: Ba'zi mobil o'yinlar dasturlash va mantiqiy tahlil asoslarini o'rgatishga qaratilgan. Bu axborot texnologiyalari bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantirmoqchi bo'lgan bolalar va kattalar uchun foydali bo'lishi mumkin.

6. Turli yosh guruhlari uchun mos: Turli yosh guruhlarini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan ko'plab mobil o'yinlar mavjud. Bu turli yoshdagi odamlarga o'zlarining qiyinchilik darajasi va qiziqishlariga mos keladigan o'yinlarni topishga imkon beradi.

7. Mavjudligi va qulayligi: Mobil o'yinlardan foydalanish oson va ulardan foydalanish qulay. Ularni har qanday joyda va istalgan vaqtda o'ynash mumkin, bu ularni kundalik hayotda aqlini rivojlantirishni davom ettirmoqchi bo'lganlar uchun jozibador qiladi.

Shu sababli, mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan mobil o'yinlardan foydalanish kognitiv funksiyalarni yaxshilash va aqliy qobiliyatlarni rivojlantirishning samarali va qiziqarli usuli bo'lishi mumkin.

Mobil platformalarda keng auditoriyani qiziqtiradigan ko'plab mashhur mantiqiy o'yinlar mavjud. Shuni ta'kidlash kerakki, o'yinlarning mashhurligi vaqt

o'tishi bilan o'zgarishi mumkin va yangi o'yinlar muntazam ravishda mobil do'kon tanloviga qo'shiladi. Mana, mashhur bo'lgan bir nechta mantiqiy mobil o'yinlar:

Monument Valley:

Noyob darajadagi dizayn va optik illyuziyalarga ega go'zal o'yin. O'yinchilar belgilar uchun yo'llarni yaratish uchun me'moriy elementlarni harakatga keltiradilar.

The Room:

The Room o'yinlari seriyasi mistik xonalarda sirlarni hal qilishni o'z ichiga olgan jumboqlari va topishmoqlari bilan mashhur.

Two Dots:

Doskani tozalash va maqsadlarga erishish uchun bir xil rangdagi nuqtalarni ulashingiz kerak bo'lgan oddiy, ammo qo'shadi jumboq o'yini.

Lara Croft GO:

Lara Croft jumboq sarguzashti, unda o'yinchilar muammolarni hal qiladilar, plitkalarni kezaadilar va tuzoqlardan qochadilar.

Threes!:

Kattaroq raqamlarni yaratish uchun raqamlar bloklarini birlashtirish kerak bo'lgan qo'shadi jumboq o'yini.

Alto's Adventure:

Boshqotirma va arkada elementlariga ega vizual ajoyib o'yin, unda o'yinchilar chang'ida uchib, nayranglar bajaradilar.

Machinarium:

O'yinchilar robotni boshqaradigan noyob uslub va murakkab jumboqlarga ega sirli sarguzasht o'yini.

Brain It On!: Physics Puzzles:

O'yinchilar turli fizika muammolarini hal qilish uchun ob'ektlarni chizishlari kerak bo'lgan fizika jumboq.

The Witness:

O'yinchilar sirlarni ochish uchun hal qilishlari kerak bo'lgan mantiqiy jumboqlarga to'la orolga ega ochiq dunyo.

Cut the Rope:

O-N ismli yoqimli yirtqich hayvonga shirinliklarni yetkazib berish uchun arqonlarni kesishingiz kerak bo'lgan klassik jumboq o'yini.

Ushbu o'yinlar turli xil mantiqiy jumboqlar va sarguzashtlarni taqdim etadi va tanlov har bir o'yinchining afzalliklariga bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ted Schadler, Josh Bernoff, Julie Ask. The Mobile Mind Shift: Engineer Your Business to Win in the Mobile Moment. 2014.
2. Адама Порта. Шарифа Хашеми. "Programming Mobile Applications for Android Handheld Systems: Part 1".
3. Djumayev S. N., Shodmonov D. A., Ortiqova N. E. Ta'limda mobil ilovalardan foydalanish imkoniyatlari: Possibilities of Using Mobile Applications in Education //INTERNATIONAL JOURNAL OF THEORETICAL AND APPLIED ISSUES OF DIGITAL TECHNOLOGIES. – 2023. – Т. 4. – №. 2. – С. 90-95.
4. Mingboyev Ulug'bek, Sindorov Abdurasul, and Ortiqova NE Djumayev Sindor. "TA'LIMDA FOYDALANILADIGAN MOBIL ILOVALARNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI." International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research (2023): 279-282.